

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמָּאֲרֹת הַגְּדֹלִים (בראשית א פסוק ט"ז) / טל ונגרובסקי

מתוך הספר - 'צבא השמיים' של ד"ר ניסים וידאל.

החודש נדבר על גורם בשמיים שאותו לא רואים במשך הלילה אלא נראה דווקא ביום והוא- השמש. מקור האנרגיה, החום והאור שלנו במשך אלפי שנים. אמנם אנחנו רואים אותה בכל יום ונדמה שיש לנו איתה הכרות מעמיקה, אבל פה ננסה לגלות עוד כמה דברים מיוחדים שלא ידענו על השמש. השמש, או חמה בשמה השני, היא כוכב גז ענקי שנמצאה במערכת השמש שלנו- ע"ש כוכב השמש שהוא הכוכב היחיד במערכת הזו שבגלל שהמסה שלו כל כך גדולה הוא זכה לתואר "כוכב שבת" וזה אומר שהוא הכוכב היחיד שלא זו, בעוד שאר הכוכבים במערכת השמש הם "כוכבי לכת" שזוים סביבה מכוח המשיכה. השמש גדולה עד כדי כך, שאפשר להכניס את גודלו של כדור הארץ בתוכה כמיליון פעמים. היא רחוקה מכדור הארץ בכ-8 דקות אור- יחידת מידה שאיתה מודדים את המרחקים העצומים שבגלקסיה. (כדי לסבר את האוזן- הירח רחוק מאיתנו בכ- שניית אור שזה- 384,000 ק"מ מאיתנו). זה אומר שהאור שיוצא מהשמש ברגע זה- יגיע לכדור הארץ ונוכל לראות אותו בעוד כ-8 דקות. השמש עשויה ברובה ממימן, מהליום ומגזים נוספים שמרוב החום והבעירה שיש כל הזמן על שמש הם נשרפים ומשתחררות כמויות חום אדירות שמגיעות לכ-6,000 מעלות, ובמרכז של השמש אפשר להגיע לכ-15,000,000 מעלות!

בעבר התקשו להבין, איך השמש מצליחה להחזיק בעירה זו מאות ואלפי שנים? בכל יום, כל דקה ושעה, השמש נמצאת במעלות המדויקות לה ולא פחות או יותר מכך- אחרת היינו בבעיה פה בכדור הארץ. עם השנים חוקרים הבינו שבתוך השמש ישנו מעין "כור גרעיני" שבוער ומגיע לכ-15,000,000 מעלות ונותן לשמש אנרגיה שלא נגמרת ומשאיר אותה בוערת וחמה. גלי החום של השמש מתחילים מפנימיותה במעלות גבוהות מאוד ולאט לאט מתמעטות עד שמגיעות לשכבה האחרונה שהיא העטרה- מין אטמוספירה שמגבירה את עוצמת הבעירה של השמש בכך שהיא עוטפת את השמש ושומרת בתוכה את כל החום והגזים המשתחררים מלצאת החוצה. לפעמים, טמפרטורות השמש יוצרות גלים על פני השמש בין כל הגזים השונים שלה והם זזים בעוצמה גדולה שלא תמיד כל פליטות הגז הללו נבלעות בעטרה של השמש וזו תופעה יפה ומעניינת שנראית- התפרצויות שמש או כתמי שמש. כתמים יותר כהים ופחות חמים משאר השמש שמשאירים עליה כתמים. לפעמים הם גדולים יותר ומרשימים לפעמים שגרתיים ולא ייחודיים מדי.

(נקודה חשובה להבהרה- אסור בשום אופן להסתכל על השמש סתם ככה כדי לראות אותה וגם כדי לחפש בה דברים מיוחדים.)

השמש חשובה בחיינו ולאורך ההיסטוריה אנחנו רואים את החשיבות שאנשים נותנים לה בחיים: בתרבות היוונית והרומית ישנו את אל השמש- "הליוס"(חומר ההליום שהתגלה על השמש נקרא על שמו של אל השמש), ואח"כ בתרבות הנוצרית שבה השוו את ישו לשמש. כמובן שאצלנו בתרבות היהודית השמש לוקחת חלק. אמנם יש איסור מובהק אסור לראות בשמש כאל, אך יש לה משמעות. השמש נבראה בששת ימי הבריאה, לוח השנה שלנו הוא גם ירחי וגם שמש, עיבור השנה הוא ע"פ השמש...

חודש אייר מקורו במילה "אורו" באכדית שמשמעותה "אור", ובתנ"ך חודש אייר מוזכר בתור חודש זיו (מלכים א, פסוק ל"ז) מילה אחרת לאור כלשהו.

חודש אייר הוא חודש שמלא בסיפורי גבורה גדולים ובניצחונות, לצד זיכרון וכאב אישי לאומי גדול. השנה, הימים האלו מורגשים עוד יותר ומורגש בהם ההבדל הדק שבין הימים המחוכרים הללו, ממש כמו שעת בין השמשות- שעת הדמדומים של היום, שקשה להבדיל בה מתי מתחיל הלילה ונגמר היום.

"תנו רבנן: בין השמשות ספק מן היום ומן הלילה, ספק כולו מן היום, ספק כולו מן הלילה - מטילין אותו לחומר שני ימים..

ואיזהו בין השמשות? משתקע החמה, כל זמן שפני מזרח מאדימין...

רבי יוסי אומר: בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא ואי אפשר לעמוד עליו..."(מסכת שבת, ל"ד)
"החודש האמצעי, חודש הזיו, הוא אשר קלט את ההכשר המורכב של העצמות הטיפוסית הישראלית..
ומתוך אופיו המיוחד, עם כל מה שהוא משמש בתור מעביר ממעמד חזיון גדול, של יציאת מצרים, למעמד
המתרומם מכל גדלות של מתן תורה... יש בו גם משום תוכן עצמי, מורכב..."(הרב קוק, עין אי"ה שבת,
ט',נ"ה)

אולי לא סתם חודש אייר, חודש הזיו, נבחר להיות חודש הגבורה של עם ישראל לדורותיו, חודש שבו
התחילה מלחמת העצמאות של עם ישראל וזכינו להכריז בו על הקמת מדינת ישראל ראדשית צמיחת
גאולתינו, חודש שבו שוחררו חבלי ארץ מולדת, נחלת אבות במלחמה ניסית של 6 ימים . חודש , שהוא
זה המעביר בין שני מאורות גדולים- בין יציאת מצרים, הלידה של עם ישראל, אל מתן תורה, המעמד הכי
חשוב בהיסטוריה של עם ישראל עם הקב"ה ובתוך חודש אייר עובר הזיכרון שלנו יחד עם הגבורה.

צילום: יהודה ונגרובסקי